

Stockholms Handelskammare

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Dnr
Ju2017/05764/BIRS

HK dnr
2017-0059

Stockholm den 29 september

Remissyttrande avseende betänkandet Amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige – så kan avtalen genomföras (SOU 2017:58)

Stockholms Handelskammare har givits möjlighet att lämna ett remissyttrande avseende betänkandet Amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige – så kan avtalen genomföras (SOU 2017:58).

Handelskammaren är en näringslivsorganisation för Stockholms län och Uppsala län och består av omkring 2 000 företag som är medlemmar i organisationen.

Sammanfattning

Handelskammaren har inga invändningar mot förslagen i betänkandet och understryker att det är angeläget att avtalen om amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige genomförs så fort som möjligt.

I linje med statsministerns och närings- och innovationsministerns tidigare uttalanden anser även Handelskammaren att amerikansk inresekontroll skulle ha stor betydelse för Sverige och Stockholm som exportmotor. Emellertid skulle den av regeringen planerade flygskatten motverka nyttan av amerikansk inresekontroll på Arlanda flygplats.

Regeringen bör överväga att använda det gemensamma avgiftsutjämnings-systemet för att fördela kostnaderna.

Arlandarådet och en särskild kommission för att följa upp genomförandet av avtalen bör involveras i processen med amerikansk inresekontroll för att undvika onödiga förseningar och underlätta genomförandet av avtalen.

Ett antal organisationer bör få i uppdrag att informera om och marknadsföra möjligheterna med amerikansk inresekontroll på Arlanda flygplats.

Betydelsen av amerikansk inresekontroll på Arlanda flygplats

Stockholm är Sveriges exportmotor och huvudsakliga nod för landets internationella affärer. Varuexporten från Stockholms län uppgår till närmare

300 miljarder kronor årligen och omkring 40 procent av de allra största exportföretagen har huvudstadsregionen som sin hemvist. Länet står för närmare 30 procent av rikets varuexport, men har endast 23 procent av landets befolkning. Det ställer stora krav på goda flygförbindelser, inte minst till Förenta staterna.

Över hälften av företagen i Stockholmsregionen anser att Arlanda är avgörande eller mycket viktig för verksamheten. Företag inom kunskapsintensiva branscher är mer beroende av flygtjänster än genomsnittet. Inom tjänstenäringen är det över 60 procent av företagen som anser att Arlanda är avgörande eller mycket viktig för verksamheten.

Stockholms huvudkontorsekonomi

Närheten till en internationell flygplats och ett stort utbud av direktlinjer är helt avgörande för huvudkontorsekonomins fortlevnad och utveckling. Amerikansk inresekontroll skulle utveckla och förbättra förutsättningarna för Stockholm som huvudkontorsekonomi. Det gäller inte bara huvudkontoren utan även avancerade tjänsteföretag och arbetstillfällen kring huvudkontoren.

En analys av tidskriften Forbes lista över världens 2 000 ledande företag (från år 2014) visar att Stockholm ligger i världstoppen med nio huvudkontor för företag i globala branscher. Det ger en åttonde plats bland världens städer i absoluta tal.

Räknar man huvudkontor i globala branscher per capita har Sverige en mycket stark ställning och hamnar på fjärde plats efter Irland, Schweiz och Hongkong. Av de 2 000 företagen i alla branscher har 23 sitt huvudkontor i Stockholmsregionen.

Inresekontroll stärker den transatlantiska ekonomin

Amerikansk inresekontroll redan på Arlanda flygplats skulle stärka regionens och Sveriges handel och kommunikationer. Den transatlantiska ekonomiska länken är mycket stark. För Uppsala län är Förenta staterna den absolut viktigaste exportmarknaden, för Stockholms län den tredje viktigaste exportmarknaden. Goda flygförbindelser och direktlinjer till Förenta staterna är avgörande.

I november år 2016 undertecknade inrikesministern ett avtal om amerikansk inresekontroll (U.S. Preclearance) på Arlanda flygplats med Förenta staterna. Det skulle möjliggöra både fler linjer till och fler destinationer i Förenta staterna. Vidare skulle flygbolagen också kunna trafikera Stockholm för att samla avgångar till Förenta staterna från Arlanda flygplats och stärka den som nav för internationell flygtrafik.

Förslagen i betänkandet

Handelskammaren har inga invändningar mot förslagen i betänkandet.

Nedan lämnar Handelskammaren några förslag och kommentarer till betänkandet.

Ansvar för kostnader

Handelskammaren anser att regeringen, trots utredarens bedömning, nog ska överväga att använda det gemensamma avgiftsutjämningsystemet för att fördela kostnaderna. Här bör syftet med att införa amerikansk inresekontroll vara vägledande - utvecklade flygförbindelser, stärka Arlanda som flygplats och förbättra Sveriges konkurrenskraft. Kan inte avgiftsutjämningsystemet användas bör fördelningen av kostnaderna för säkerhetskontrollen bli föremål för ytterligare utredning och överväganden.

I kapitel 17 redogör utredaren för ansvarsfördelningen för kostnaderna för amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige. I avsnitt 17.3.8 gör utredaren bedömningen att den modifierade brukarmodellen ska användas för kostnaderna för den särskilda säkerhetskontrollen som uppkommer hos Swedavia AB.

På ett allmänt plan är det förstås angeläget att regeringen skapar de möjligheter som krävs för att inresekontrollen ska bli verklighet och framgångsrikt så snart som möjligt. Detta för att nyttan ska komma intressenterna till del och för att upprätthålla statens trovärdighet som avtalspart. Kostnaderna spelar naturligtvis en roll i detta.

Nedan ger Handelskammaren några argument för att använda det gemensamma avgiftsutjämningsystemet för att fördela kostnaderna.

- Flygskatten hotar lönsamheten i investeringarna i amerikansk inresekontroll. Regeringen bör inte gå vidare med förslaget om en flygskatt (se även nedan). Allmänt sett bör regeringen och myndigheterna avstå från åtgärder som höljer kostnaderna för amerikansk inresekontroll.
- Det är en fördel att bara använda ett utjämningsystem för att inte öka det praktiska arbetet och de administrativa kostnaderna kring avgifter och kostnader för inresekontrollen.
- Även om det är en särskild säkerhetskontroll framstår den inte som väsentligt annorlunda än andra säkerhetskontroller. Vidare tycks viss flexibilitet finnas då kontrollen ska vara jämförbar med den som sker i Förenta staterna.
- Utredaren redogör inte närmare för varken kostnader eller möjligheterna att minska dem genom att samutnyttja, samordna eller på annat sätt dra nytta av likheten i kontrollerna (avseende till exempel personal och utrustning). Över tid tycks det som om skillnaderna mellan den svenska och

amerikanska kontrollen minskar, till exempel avseende val av utrustning (jfr s. 263 i betänkandet).

- Även i det svenska systemet tycks det kunna uppstå skillnader i hur kontrollen går till. Systemet bör alltså kunna tåla vissa skillnader mellan flygplatser (jfr s. 261). Det kan rimligen också uppkomma då Sverige med grund av en riskbedömning skulle förändra säkerhetskontrollen på någon flygplats.
- Att passagerare vid amerikansk inresekontroll både skulle passera och betala (i någon form) för två snarlika kontroller bör rimligen leda till ett visst mått irritation och oförståelse från passagerarna. Därför bör fördelningen av kostnaderna också vägledas av en ambition att Arlanda blir en effektiv flygplats med hög servicenivå – utan extra kostnader som skadar ryktet och prisvärdheten på tjänsterna.

En svensk flygskatt skadar genomförandet

En svensk flygskatt skulle skada genomförandet av amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige. Det är ett av flera skäl till varför regeringen bör avstå från att föreslå en svensk flygskatt.

Avtalet om inresekontroll, liksom regeringens exportstrategi och flygstrategi, syftar till ökat resande och fler direktlinjer. I värsta fall riskerar en flygskatt få sådana konsekvenser att den avtalsmässiga och rättsliga förutsättningen för att etablera en anläggning för amerikansk inresekontroll (amerikanska flygbolags trafik på Arlanda) försvinner. I dagarna har ett amerikanskt flygbolag (Delta Air Lines, ett av två på Arlanda) aviserat att de lämnar flygplatsen.

En flygskatt minskar flygbolagens vilja att etablera direktlinjer på Arlanda. Investeringarna som krävs för inresekontrollen riskerar därmed att bli olönsamma.

Sveriges rykte som avtalspart har rimligen försämrats när finansministern och andra statsråd binder sig för en flygskatt som underminerar avtalet om inresekontroll. En utomstående betraktare får lätt intrycket att regeringens politik inte är samordnad.¹

Handelskammaren påminner (vilket även utredaren gör) om närings- och innovationsminister Dambergs uttalande om betydelsen av avtalet:

Fler direktlinjer till USA tillsammans med amerikansk inresekontroll kan bidra till att göra Arlanda flygplats till den viktigaste flygplatsen i norra Europa. En stark flygplats betyder mycket för Sveriges och Stockholms

---

¹ Både Stockholms Handelskammare och Förenta staternas ambassad i Stockholm beskrev problemen med flygskatten (bland annat avseende inresekontroll) i sina respektive remissyttrande över betänkandet En svensk flygskatt (SOU 2016:83), dnr Fi2016/04305/S2.

näringslivsutveckling och för jobbtillväxten. ... Jag är övertygad om att ett attraktivt Arlanda lockar till sig nya utländska investeringar och företagsetableringar i Stockholmsregionen (pressmeddelande den 14 juli 2016).²

Statsrådet Dambergs uttalande ligger i linje med det dåvarande partiledaren och nuvarande statsministern Stefan Löfvens (S) uttalade inför valet 2014:

I dag betraktas Köpenhamn, Helsingfors och Oslo som bättre flygplatser än Arlanda. Det är inget bra, säger Stefan Löfven till Sydsvenskan. ... Vi vill se fler direktförbindelser till Arlanda, dels för att stärka Sveriges konkurrenskraft, dels för att vi tänker på miljön. ... Svenska staten har en roll att se till att Sverige har de bästa transportförbindelserna. Det gäller att få till fler direkta flygförbindelser och göra Arlanda till nummer ett i Norden. Det finns ingen anledning att ha en lägre målsättning (Sydsvenska Dagbladet, 16 juni 2014).³

Amerikansk inresekontroll bidrar i hög grad till dessa näringspolitiska ambitioner. En svensk flygskatt gör det inte. Regeringen bör skrinlägga planerna på en flygskatt och i stället lägga kraft på utvecklingen av grönt flyg. Det kan röra åtgärder för ökad användning av biobränsle, internationellt arbete inom bland annat EU och Icao samt bättre förutsättningar för teknikutveckling och innovation inom flygområdet.

Arlandarådet bör hållas informerat

Handelskammaren förslår att Arlandarådet fortlöpande hålls informerat om genomförandet av avtalen och utvecklingen av amerikansk inresekontroll på Arlanda flygplats samt att frågan om inresekontroll behandlas i den färdplan för Arlanda som regeringen har aviserat.

Den 18 maj 2017 inrättade regeringen Arlandarådet. Syftet med Arlandarådet är att bidra till regeringens arbete med att långsiktigt utveckla Arlanda flygplats ur ett trafikslagsövergripande helhetsperspektiv. Arlandarådet ska vara ett rådgivande organ för utbyte av erfarenheter mellan regeringen och företrädare för myndigheter, statligt ägda bolag och offentlig sektor, näringslivet, intresseorganisationer, forskning och akademi med flera.

Arlandarådet förväntas bidra till en färdplan för Arlanda flygplats. Det förefaller naturligt att regeringen och rådet i detta arbete noga följer och behandlar frågan om amerikansk inresekontroll i arbetet med färdplanen.

---

² Regeringen utreder preclearance - amerikansk inresekontroll på Arlanda
<<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/regeringen-utreder-preclearance---amerikansk-inresekontroll-pa-arlanda/>>

³ Löfven: Arlanda bör växa förbi Kastrup <<https://www.sydsvenskan.se/2014-06-15/lofven-arlanda-bor-vaxa-forbi-kastrup>>

Kommission för uppföljning av införandet av inresekontroll

Handelskammaren föreslår att regeringen inrättar en kommission för uppföljning av införandet av amerikansk inresekontroll.

Handelskammaren menar att erfarenheterna av införandet av EU-direktiv, avregleringar och andra lagstiftningsprojekt visar att det ofta behövs en, ibland omfattande, eftervård av sådana förändringar. Det finns också behov av uppföljning och utvärdering.

Det kan vara svårt för en utredare att upptäcka och beakta alla konsekvenser av förslag och genomförandeprocesser. Då kan det vara lämpligt att regeringen fattar beslut om till exempel ett kommittédirektiv för en kommission som följer arbetet med införande av amerikansk inresekontroll.

Regeringen bör ge i uppdrag åt en myndighet, en särskild utredare (eller på annat sätt) att följa, utvärdera och ha beredskap för att se till att målen med införandet av avtalen om amerikansk inresekontroll kan uppnås. I uppdraget bör det bland annat ingå att

- följa utvecklingen av genomförandet
- vid behov förbereda underlag och förslag, till Regeringskansliet, inklusive författningsförslag
- bistå myndigheter, statliga bolag och andra organisationer i arbetet med att förverkliga amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige.

Detta skulle undvika onödiga förseningar och underlätta genomförandet av avtalen.

Information och marknadsföring

Handelskammaren föreslår att ett antal myndigheter och organisationer informerar om och marknadsför möjligheterna med amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige.

Utredaren menar att det finns ett behov av att informera resenärer, liksom allmänheten i övrigt, om syftet bland annat med att det finns uniformerad personal från en annan stat på Arlanda flygplats. Handelskammaren anser att informationsbehovet är betydligt större och bredare.

En aspekt som ofta glöms bort när liknande förändringar planeras och genomförs är information. I detta sammanhang handlar information till stor del om marknadsföring. Regeringen, Business Sweden, Svenska institutet, svenska utlandsmyndigheter och andra organisationer bör ges möjlighet och uppdrag att informera om införandet av amerikansk inresekontroll vid utresa från Sverige.

Sådan marknadsföring bör genomföras i Sverige, men också på prioriterade export-, investerings- och besöksmarknader. Informationsgivning och mark-

nadsföring bör till exempel syfta till ökad kunskap om förenklade regler. Det har möjlighet att främja handel, utländska direktinvesteringar och resande.

* * *

Sverige och huvudstadsregionen har mycket att vinna på ett snabbt genomförande av avtalen om amerikansk inresekontroll vid utresa för Sverige. Regeringen bör skyndsamt bereda ärendet och tillse att berörda myndigheter och statliga bolag prioriterar genomförandet av avtalen.

FÖR STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE

Maria Rankka
Verkställande direktör

Fredrik Sand
Näringspolitisk expert